

תקציר

✓ עד כה הייצור התעשייתי של הענף דומה ברמתו להיקף הייצור בשנים שקדמו לקורונה. זאת, כפי הנראה, משום שהמגבלות על ענפי התעשייה היו נמוכות, ההשפעה של הקורונה על הענפים המרכיבים את הביקושים לענף הייתה נמוכה ומפני שבתקופה האחרונה חלה עלייה בביקוש החיצוני. היקף המכירות של הענף זינק בחודשים האחרונים בעיקר על רקע זינוק משמעותי במחירי המכירה.

✓ נתוני סחר החוץ מצויים ברמה גבוהה בהשוואה היסטורית. היבוא של חומרי גלם זינק בחדות, בין היתר, הודות לעלייה של מחיריהם, אך גם בשל שיפור בהזמנות ובציפיות של היצרנים. גם היצוא עלה משמעותית בחודשים האחרונים, כאשר הביקוש החיצוני התחזק ממרבית היעדים המרכזיים.

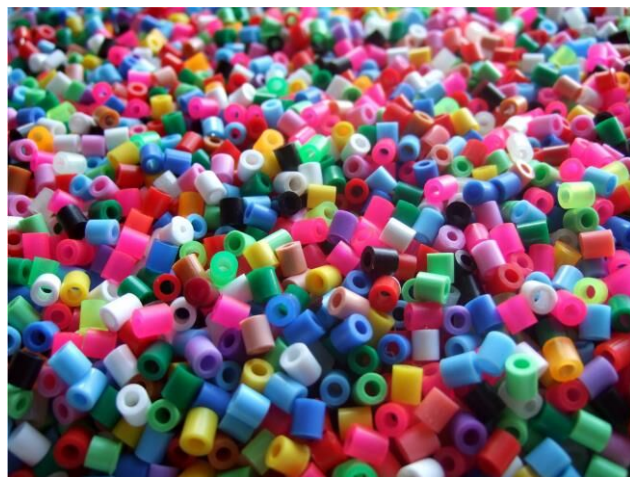
✓ מחירי המכירה לשוק המקומי האמירו בחדות נוכח עלייה מקבילה במחירי היבוא הדולריים של חומרי הגלם. העלייה במחירי חומרי הגלם חלה על רקע סגירה זמנית של מפעלים, תנאי אקלים שליליים, עלייה במחירי השינוע ועוד. לפי הערכת חברת הדירוג S&P מחירי חומרי הגלם צפויים להיוותר ברמה גבוהה עד תום השנה. מאידך, מחירי המכירה ליצוא עלו במתינות, כפי הנראה משום שהיצואנים הישראלים עומדים בפני תחרות רבה.

✓ חלק מהיחסים הפיננסיים המצרפיים של החברות הציבוריות בענף השתפרו ברביע השני של 2021, וחלק הורעו. מספר חברות ציבוריות ציינו כי עליית מחירי חומרי הגלם טרם השתקפה במלואה בתוצאותיהן הודות לאחזקה של מלאים. לפיכך, בשל העלייה החדה במחירי חומרי הגלם והקושי לגלגל את מלוא העלייה על הלקוחות, בפרט בקרב יצואניות, תיתכן שחיקה ברווחיות ברביעים הבאים.

החטיבה לשוקי הון < אגף כלכלה

Gili.BenAvraham@BankLeumi.co.il

גילי בן אברהם



ייצור גומי

ופלסטיק

אוקטובר 2021

רקע

ענף הגומי והפלסטיק הוא ענף תעשייתי המסווג לפי עוצמה טכנולוגית כענף המשלב טכנולוגיה מעורבת מסורתית. בענף הגומי והפלסטיק מייצרים מגוון רחב של מוצרים המשמשים רבות את ענפי הנדל"ן והחקלאות במוצרים כגון- יריעות, לוחות, צינורות הולכה, תריסים, בידוד וכו', ואת ענפי ייצור המזון, הריהוט והתרופות.

על פי נתוני הלמ"ס משנת 2019, בתעשיית הגומי והפלסטיק בישראל פעלו כ-471 מפעלים. בשנת 2019 הועסקו בענף כ-21 אלף עובדים. לפי הערכות המתבססות על נתוני הלמ"ס עמד הפדיון השנתי של הענף על כ-18.7 מיליארד ₪ בשנת 2019. **ענף הגומי והפלסטיק הינו ענף מוטה יצוא כמתבטא משיעור הפדיון המופנה ליצוא שעומד על כ-48%**. מרבית היצוא מרוכז במפעלים המניבים פדיון גבוה, כך שכ-92% מסך היצוא מתבצע על ידי המפעלים המניבים פדיון הגבוה מ-50 מיליון ₪. היצוא הענפי מתרכז בארבעה יעדים עיקריים: האיחוד האירופי, ארה"ב, בריטניה וטורקיה.

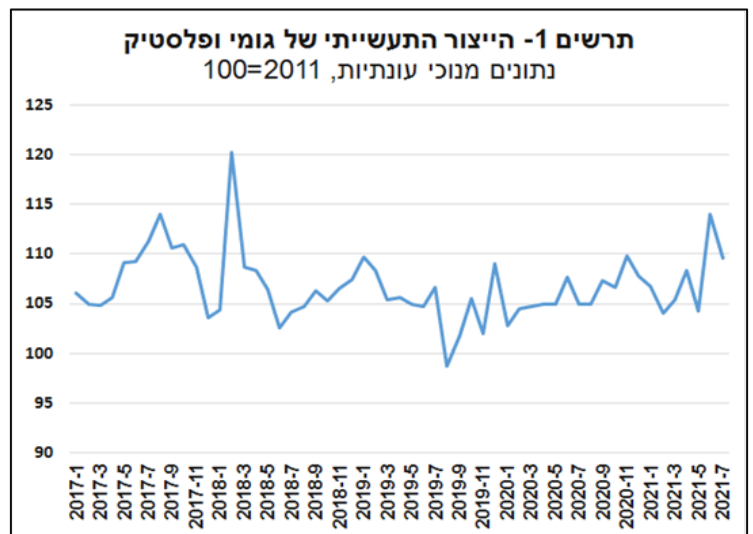
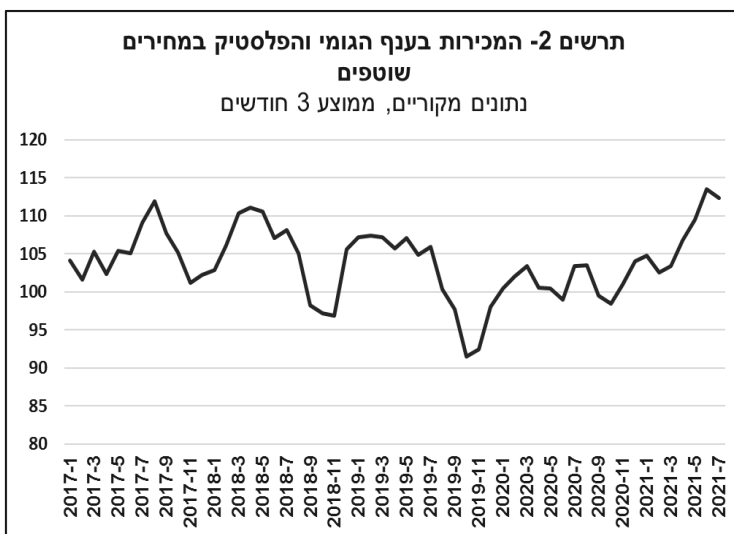
בחינת תתי הענפים המרכיבים את ענף הייצור מלמדת כי קיימים תתי ענפים ששיעור היצוא מפדיונם מגיע לכדי 60%, דבר החושף אותם לסיכונים שר"ח, ולהתפתחויות הכלכליות במדינות אליהן מיוצאת התוצרת. **ביניהם ניתן לציין את ייצור מוצרי גומי (55% יצוא), ייצור לוחות וצינורות מפלסטיק (63%) וייצור שרוולים ויריעות מפלסטיק (56%)**. תתי הענפים המובילים מבחינת היקף המפעלים והמועסקים הינם- ייצור שרוולים ויריעות מפלסטיק (22% מסך המפעלים) וייצור מוצרים מפלסטיק לשימושים טכניים, חקלאיים ותעשייתיים (15% מסך המפעלים).

כל המדדים המקרו כלכליים מצביעים על רמת פעילות גבוהה בענף בחודשים האחרונים

נתוני הייצור התעשייתי של הענף גומי ופלסטיק מלמדים כי ההשפעות השליליות של מגפת הקורונה לא העיבו על הענף, ובסך הכל הייצור התעשייתי נותר סביב אותה הרמה שנרשמה מאז אמצע שנת 2018 (ראה/י תרשים 1). עם זאת, בחודשים האחרונים, קרי יוני-יולי 2021, עלה הייצור התעשייתי לרמה גבוהה יחסית, בכ-5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת, כפי הנראה בשל עלייה בביקוש החיצוני (על כך הרחבה בהמשך).

תוצרי ענף הגומי והפלסטיק משמשים בעיקר ענפים כגון חקלאות, תעשייה ובינוי, ענפים אשר נפגעו במידה פחותה, אם בכלל, כתוצאה ממשבר הקורונה, על כן, ניתן להעריך כי הייצור התעשייתי של הענף שב לרמה הדומה לזו שאפיינה אותו בתקופת טרום הקורונה. מלבד זאת, כבר מראשית המגפה ענפי התעשייה נתקלו בפחות מגבלות על הפעילות ביחס לענפים אחרים, דוגמת המסחר והשירותים, ולכן הצליחו לשמור על רמת פעילות סדירה.

בדומה לנתוני הייצור, גם המכירות במחירים שוטפים של הענף די קרובות לרמה שאפיינה אותן בשנים שקדמו לקורונה, 2015-2019. אם כי, ביחס לשנת 2020 חלה עלייה של כ-7% בהיקף המכירות בשל עלייה במחירי המכירה במהלך התקופה. כמו כן, סך המכירות של הענף מצוי במגמת עלייה מאז חלקה האחרון של שנת 2020, ובמהלך החודשים האחרונים עלה זה לשיא בהשוואה היסטורית (ראה/י תרשים 2), זאת הודות לשילוב של היקף ייצור ומחירי מכירה גבוהים בחודשים יוני-יולי.

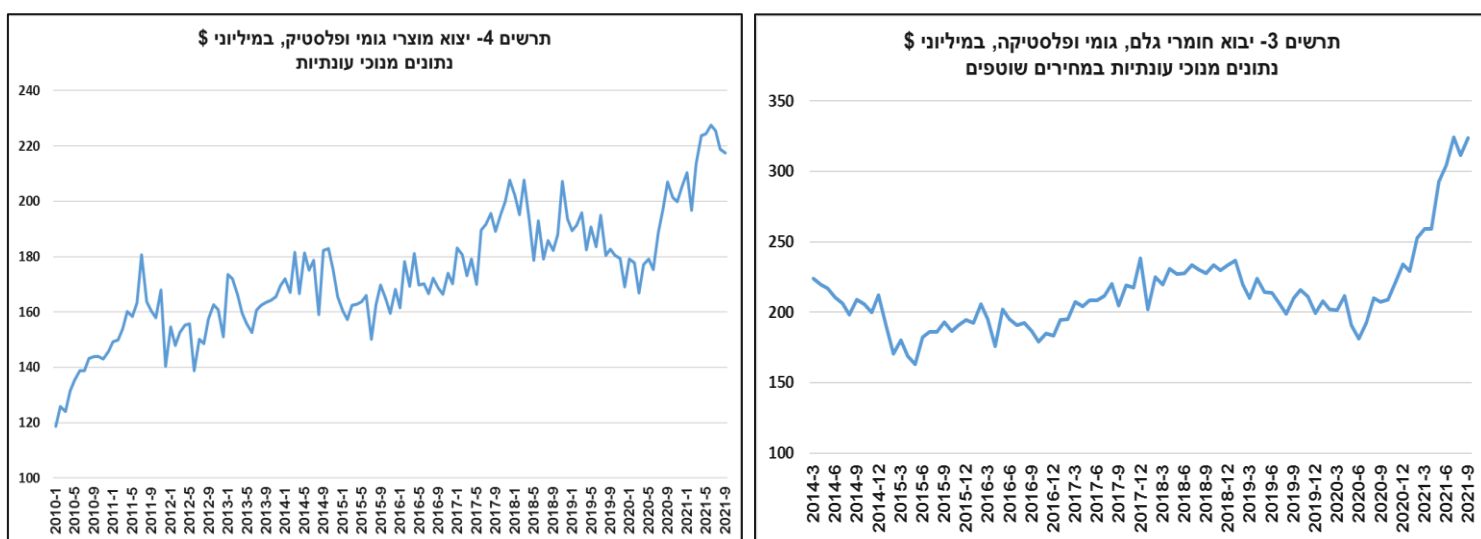


נתוני סחר החוץ מצביעים על רמת פעילות גבוהה בענף. כך, היבוא של חומרי גלם מקבוצת הגומי והפלסטיקה, במחירים שוטפים, זינק החל ממחצית שנת 2020 והגיע לרמות שיא בחודשים האחרונים (ראה/י תרשים 3). מובן כי לעליית מחירי חומרי הגלם בעולם יש תרומה מרכזית לעלייה זו, והיא מצביעה על רמת מכירות גבוהה גם בחודשים אוגוסט וספטמבר, הן משום שהיקף היבוא משקף את צבר ההזמנות של החברות בענף ואת הציפיות שלהן באשר להזמנות עתידיות, והן מפני שהיבוא משקף את עלויות חומרי הגלם.

יצוא הסחורות של ענף הגומי והפלסטיק, במחירים שוטפים דולריים, זינק משמעותית מיד עם פרוץ מגפת הקורונה, ומצוי גם הוא ברמת שיא בהשוואה היסטורית (ראה/י תרשים 4). כך, יצוא הסחורות באוגוסט 2021 היה גבוה בכ-27% בהשוואה לפברואר 2020 (לפני מועד התפרצות הקורונה בישראל). עלייה זו נבעה, בין היתר, בשל השפעת עליית מחירי היצוא, אולם נתוני סחר החוץ מלמדים כי גם בניכוי עליית המחירים חלה עלייה דרמטית בהיקף היצוא הענפי הכמותי, אשר עלה בכ-28% ברביע השני של 2021 בהשוואה לרביע המקביל בשנת 2019. לפיכך, ניתן להעריך כי התגברות הביקושים החיצוניים עמדה בבסיסה של עליית היצוא.

ככלל, כפי שניתן לראות בתרשים 4, ניכר כי היצוא של הענף עלה משמעותית מאז שנת 2010, עד כדי הכפלת ערכו של היצוא בתקופה המוצגת. בהשוואה בין ענפית בתחום התעשייה עולה כי שיעור הגידול של היצוא בענף הגומי והפלסטיק מצוי בקרב הענפים שרשמו את הגידול הגבוה ביותר. כך, היצוא של ענף הגומי והפלסטיק עלה בכ-43% בעשור האחרון (ממוצע רביעי שלישי של 2021 בהשוואה לממוצע בשנת 2011), לעומת כ-9% בכלל ענפי התעשייה (להוציא עיבוד יהלומים), ובכ-33% בחמש השנים האחרונות (בהשוואה לממוצע בשנת 2016) בענף הגומי והפלסטיק, לעומת כ-13% בכלל ענפי התעשייה.

התבוננות על יעדי היצוא מלמדת כי בשלושת החודשים האחרונים העלייה העוצמתית של היצוא, אפיינה את מרבית שותפות הסחר המרכזיות- היצוא לארה"ב ובריטניה עלה בהיקף הגבוה ביותר, היצוא לאיחוד האירופי עלה בדומה ליצוא הכולל ואילו היצוא לטורקיה דווקא התכווץ.



מחירי המכירה הסיטוניים של הענף לתעשייה המקומית, בדומה למדדים מקרו כלכליים אחרים שהוצגו מעלה, הגיעו אף הם לשיא רב שנתי. כך, באוגוסט 2021 עמד קצב העלייה של מחירי המכירה לשוק המקומי על כ-10%, כמו כן, אם נרצה לנטרל את ההשפעה של שנת 2020 שבה המחירים נחלשו במקצת בעקבות התפרצות הקורונה, נקבל כי מחירי המכירה באוגוסט היו גבוהים בכ-8% מהממוצע הרב שנתי (2012-2019).

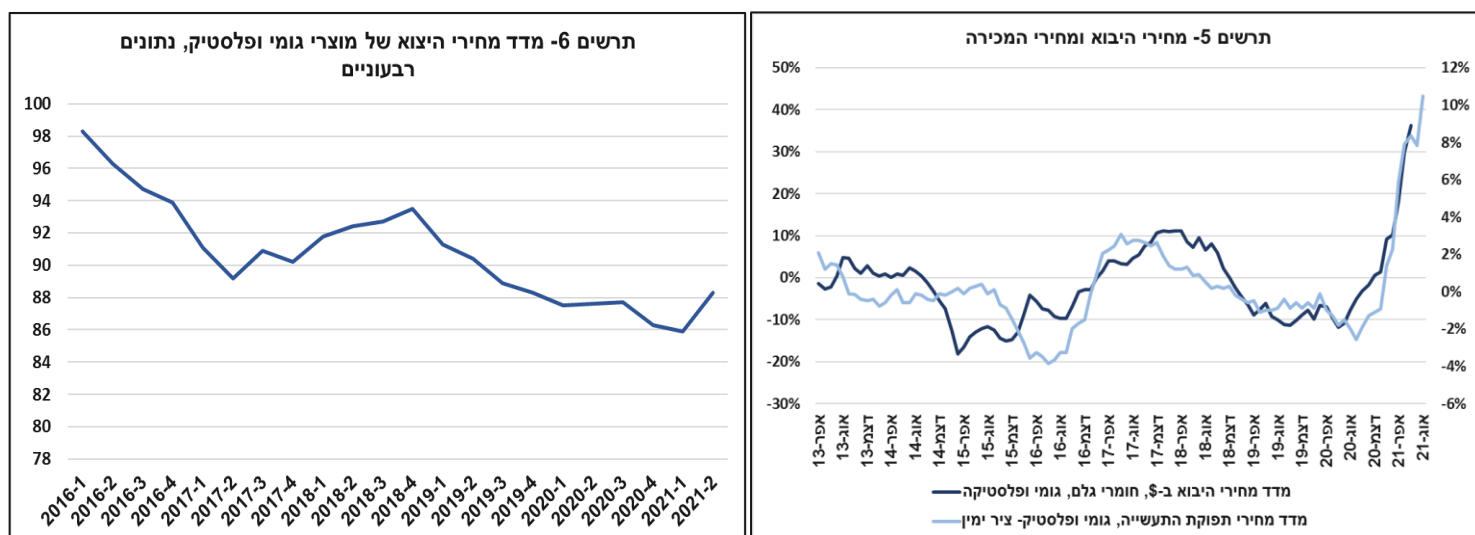
כפי הנראה, הגורם המרכזי לגידול המשמעותי במחירי המכירה הוא העלייה במחירי היבוא של חומרי הגלם בקבוצת הגומי והפלסטיקה. בין מחירי היבוא הדולריים של חומרי הגלם למחירי המכירה לשוק המקומי מתקיים מתאם חיובי גבוה (ברמה של 0.74) בו זמני, קרי, עלייה במחירי היבוא הדולריים גוררת מיד עלייה מקבילה במחירי המכירה המקומיים. מחירי היבוא הדולריים עלו בתום הרביע השני של

2021 בכ-36% בהשוואה לתום הרביע השני של 2020, ורמתם היא הגבוהה שנרשמה מאז שנת 2014, אם כי בשנה זו מחירי המכירה לשוק המקומי היו רחוקים מאוד ונמוכים מרמתם הנוכחית.

העלייה במחירי היבוא של חומרי הגלם איננה נחלת ענף הגומי והפלסטיק לבדו. מחיריהם של חומרי גלם מסוגים רבים, המשמשים ענפי ייצור שונים, עלו בעת האחרונה. המניעים לכך מגוונים, החל מירידה בהיצע והייצור מיד עם פרוץ הקורונה, עובר בהשבתה של מכרות ומפעלים בעיצומה של המגיפה על רקע בידודים והידבקות של עובדים, וכלה בעלייה של מחירי השינוע בעולם (בים ובאוויר) עקב מחסור בקיבולת השינוע וגידול חד בביקוש לסחורות, בפרט בנתיבי הסחר מהמזרח למערב.

במבט קדימה, לפי הערכת S&P¹, מחירי ה-Polyethylene בעולם צפויים לרדת מרמתם הגבוהה במהלך המחצית השנייה של 2021, הודות לגידול בקיבולת ההיצע העולמי, שיתרחש בעיקר באסיה ובארה"ב. לעומת זאת, בנוגע למחירי ה-Polypropylene, לחצי המחירים צפויים להימשך, בעיקר על רקע אתגרים לוגיסטיים, אקלימיים ובשל השלכות הקורונה, כך שלא צפויה ירידה במחירי הייצור של סחורה זו.

מעניין לציין כי מחירי היצוא של מוצרי פלסטיק וגומי מישראל אמנם עלו לאחרונה, אך עלייתם מתונה מאוד בהשוואה לעלייה במחירי המכירה המקומיים. כך, מחירי היצוא עלו ברביע השני של 2021 בכ-0.8% בלבד ביחס לרביע המקביל אשתקד, בעוד שמחירי המכירה של היצרנים בישראל עלו באותה התקופה בכ-7.4%. ניתן לשער כי הסיבה לכך נעוצה, בין היתר, בכך שהיצואנים הישראליים מתמודדים בשוק תחרותי מאוד בבואם למכור את תוצריהם בחו"ל, ועל כן היכולת שלהם לגלגל את מלוא עליית מחירי היבוא ללקוחותיהם בחו"ל פחותה.



לסיכום, נתוני המקרו של הענף מצביעים על רמה גבוהה של פעילות. הייצור בשנת 2021 נותר זהה בהיקפו לשנים שקדמו לקורונה, ובחודשים האחרונים היה גבוה יחסית. גם המכירות במחירים שוטפים, היבוא והיצוא עלו בחדות בחודשים האחרונים, זאת הודות לביקוש גובר מחו"ל ולעליית מחירי חומרי הגלם, שהקפיצה בעיקר את מחירי המכירה בישראל.

במבט קדימה, מחירי חומרי הגלם המרכזיים צפויים לפעול במגמות מנוגדות, אך בכל מקרה נראה כי רמת המחירים של חומרי הגלם תיוותר גבוהה יחסית, וכך גם מחירי המכירה של היצרנים לשוק המקומי.

¹ S&P Global plats, Global petrochemical supply racing to keep up post-COVID, june21

ניתוח הדוחות הכספיים של החברות הציבוריות בענף

החברות המשתתפות בניתוח:

שם החברה	חלקה במאזן המצרפי
פלסאון תעשיות	26%
פלרם	18%
פלסטו קרגל	13%
רבל	13%
כפרית	9%
גניגר	8%
גולן פלסטיק	6%
פלסטופיל	3%
רם און	2%
ברם תעשיות	2%

לוח 1- יחסים פיננסיים נבחרים של החברות הציבוריות בענף הגומי והפלסטיק

שולי רווח גולמי	שולי רווח תפעולי	יחס שוטף	יחס מהיר	הון עצמי למאזן	יחס כיסוי ביחס להוצאות מימון	מזומנים מפעילות שוטפת
28.9%	11.7%	1.8	1.1	46.3%	9.2	10.0
29.2%	12.9%	1.6	1.0	46.0%	9.2	13.9
Q2 2021						
Q2 2020						

במהלך הרביע השני של 2021 חלה מגמה מעורבת ביחסים הפיננסיים שנבדקו:

- שולי הרווח המצרפיים, הן הגולמי והן התפעולי, נשחקו בתקופת ההשוואה. נראה כי העלייה החדה במחירי חומרי הגלם, שלא גולמה במלואה במחירי המכירה, בפרט לא בקרב חברות יצואניות כפי שהוצג לעיל, העיבה על שולי הרווח. יתרה מכך, מסתמן כי רק חלק מההתייקרות של חומרי הגלם גולמה במחירי המכירה, משום שחלק מהמוצרים שנמכרו יוצרו באמצעות מלאים ישנים של חומרי גלם, כך שתיכנן שחיקה נוספת בשולי הרווח ברביע הבא. יחד עם זאת, יש להדגיש כי הרמה הנוכחית של שולי הרווח המצרפיים הינה גבוהה בהשוואה היסטורית.
- יחסי הנזילות, המעידים על היכולת של החברות לפרוע את התחייבויותיהן לשנה הקרובה באמצעות נכסיהן השוטפים, התחזקו בתקופת ההשוואה. זאת, בעיקר על רקע עלייה מתונה יחסית בהתחייבויות השוטפות, שמקורה בירידה בתשלומי החוב והאשראי לטווח הקצר, שסביר להניח הוגדלו ברביע המקביל אשתקד כהתמודדות עם אי הודאות הגבוהה שנבעה מהתפרצות הקורונה.
- המינוף של החברות בענף, כמשתקף מן היחס בין ההון העצמי למאזן, ירד קלות בתקופת ההשוואה. ואילו ביחסי כושר הפירעון חלה היחלשות חלקית מכיוונו של היחס בין המזומנים מהפעילות השוטפת להוצאות המימון, אם כי, הרמות הולמות וגבוהות.